

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo:103002/B/2017/36086129770905604

**PASÍVNE BANKOVÉ OPERÁCIE VO VZŤAHU KU
KLIENTOM – PODNIKATEĽSKÝM SUBJEKTOM A ICH
ZOBRAZENIE V ÚČTOVNÍCTVE**

Bakalárska práca

2017

Marián Viglaš

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

**PASÍVNE BANKOVÉ OPERÁCIE VO VZŤAHU KU
KLIENTOM – PODNIKATEĽSKÝM SUBJEKTOM A ICH
ZOBRAZENIE V ÚČTOVNÍCTVE**

Bakalárska práca

Študijný program: Účtovníctvo
Študijný odbor: Účtovníctvo
Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva
Vedúci záverečnej práce: Ing. Oľga Kadlečíková, PhD.

Bratislava 2017

Marián Viglaš

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

Marián Viglaš

Pod'akovanie

Touto formou vyslovujem pod'akovanie mojej vedúcej bakalárskej práce Ing. Oľge Kadlečíkovej, PhD. za trpezlivosť, odborné vedenie a cenné pripomienky pri vypracovávaní tejto bakalárskej práce.

ABSTRAKT

VIGLAŠ, Marián: *Pasívne bankové operácie vo vzťahu ku klientom – podnikateľským subjektom a ich zobrazenie v účtovníctve*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – Ing., Oľga Kadlečíková, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2017, 43 s.

Cieľom záverečnej práce je charakterizovať a rozčleniť bankové operácie s dôrazom na pasívne bankové operácie a poskytnúť analýzu a účtovné zobrazenie pasívnych bankových operácií v účtovníctve podnikateľských subjektov. Práca je rozdelená do 3 kapitol. Obsahuje 2 schémy, 5 tabuliek a 2 obrázky. Prvá kapitola je venovaná všeobecnej charakteristike bankových operácií. Jej podkapitoly sa zaoberajú analýzou a členením aktívnych a pasívnych bankových operácií. V ďalšej časti sa charakterizuje cieľ práce a metodika práce. Záverečná kapitola sa zaoberá účtovným zobrazením pasívnych bankových operácií v účtovníctve podnikateľských subjektov spolu s podmienkami evidencie a obchodovania s cennými papiermi v Tatra banke, a.s. Výsledkom riešenia danej problematiky je zobrazenie pasívnych bankových operácií v účtovníctve podnikateľských subjektov a podmienky realizovania obchodov s cennými papiermi v Tatra banke, a.s.

Kľúčové slová:

bankové operácie, pasívne bankové operácie, cenné papiere, bankové účty

ABSTRACT

VIGLAŠ, Marián: *Passive banking operations in relation to clients – businesses and their representation in the accounting of business entities*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of Economic Informatics; Department of Accounting and Auditing. – Ing., Oľga Kadlečíková, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2017, 43 s.

The aim of the final thesis is to characterize and classify banking operations in relation to passive banking operations and provide analysis and accounting representation of passive banking operations in the accounting of business entities. The thesis is divided into three chapters. Contains 2 schemes, 5 tables and 2 images. The first chapter is devoted to the general characteristic of banking operations. Its subheadings explain analysing and classifying active and passive banking operations. In the next part of the thesis there are described the objective and methodic of work. The final chapter deals with accounting representation of passive banking operations in the accounting of business entities, together with conditions of evidence and trading of securities in Tatra banka, a.s. The result of the thesis is representation passive banking operations in the accounting of business entities and conditions of trading in securities in Tatra banka, a.s.

Keywords:

banking operations, passive banking operations, securities, bank accounts

O B S A H

Úvod	8
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	9
1.1 Bankové operácie	9
1.1.1 Aktívne bankové operácie	10
1.1.2 Pasívne bankové operácie	14
2 Cieľ, metodika práce a metódy skúmania	20
3 Výsledky práce a diskusia	22
3.1 Účtovné zobrazenie pasívnych bankových operácií v účtovníctve podnikateľských subjektov	22
3.1.1 Bankové účty a ich účtovné zobrazenie	23
3.1.2 Cenné papiere a ich účtovné zobrazenie	28
3.2 Podmienky evidencie a obchodovania s cennými papiermi pre podnikateľov v Tatra banke, a.s.	33
Záver	40
Zoznam použitej literatúry	42

ÚVOD

Banky majú významnú úlohu vo využití peňažných zdrojov v ekonomike. Pre dnešné národné hospodárstvo majú veľký význam a ich zlyhanie by malo katastrofálne následky pre celú ekonomiku. Preto je veľmi dôležité poznať činnosť bánk a ich využívanie peňažných prostriedkov. Nasledovné kapitoly sa venujú pasívnym bankovým operáciám so zameraním na podnikateľské subjekty. Cieľom tejto práce je znázorniť pasívne bankové operácie v účtovníctve podnikateľských subjektov.

Pasívne operácie sú operácie, pomocou ktorých banka získava zdroje potrebné pre podnikanie. Banka tak dokáže využiť voľné peňažné zdroje na trhu, ktoré ponúkajú obyvatelia, podniky, štát, ale aj ostatné banky pre potreby subjektov, ktoré ich majú momentálny nedostatok. Banka tak ďalšími aktívnymi operáciami poskytuje úvery a stará sa o svoju rentabilitu. Aby komerčná banka dosahovala zisk, musí riadiť správne nielen aktívne obchody, ale aj pasívne. Podstatné je, aby bankový manažment dokázal získať kvantitatívne a kvalitatívne vyváženú štruktúru zdrojov. Dôležité je tiež odhadnúť dostatok vlastných zdrojov, pretože keby ich banka mala priveľa, jej rentabilita by klesala. Banka sa preto musí snažiť využívať čo najviac cudzích zdrojov, aby bola zisková.

Podnikateľské subjekty si využívaním týchto bankových operácií zabezpečujú finančnú stabilitu a likviditu prostredníctvom peňažných prostriedkov, ktoré majú zároveň vplyv aj na samotnú existenciu podniku. Preto podniky majú väčšinou peňažné prostriedky umiestnené na bankových účtoch alebo sústredené vo forme investícií.

Cieľom práce je charakterizovať a rozčleniť bankové operácie s dôrazom na pasívne bankové operácie a poskytnúť analýzu a účtovné zobrazenie pasívnych bankových produktov v účtovníctve podnikateľských subjektov. V prvej kapitole sú rozdelené a definované bankové operácie. Druhá časť práce je cieľ práce, kde uvádzame čo je cieľom tejto bakalárskej práce prostredníctvom parciálnych cieľov. V tretej kapitole sme sa zamerali na postupy a zobrazenie účtovania peňažných prostriedkov na bankových účtoch a niektorých cenných papierov. Takisto sme v tejto kapitole rozobrali podmienky evidencie a obchodovania s cennými papiermi v Tatra banke.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Bankové operácie

Banky predstavujú finančné inštitúcie, ktoré realizujú finančné sprostredkovanie pohybom finančných prostriedkov medzi jednotlivými ekonomickými subjektmi a okrem prijímania vkladov a poskytovania úverov, ktoré tvoria dve základné činnosti, poskytujú napr. aj služby súvisiace s nákupom a predajom investičných nástrojov. Medzi základné funkcie banky môžeme zaradiť:

- finančné sprostredkovanie – banky umiestňujú kapitál tam, kde prináša najvyššie zhodnotenie a jeho umiestnenie je najefektívnejšie,
- emisia bezhotovostných peňazí – centrálna banka môže emitovať hotovostné aj bezhotovostné peniaze a komerčná banka môže vytvárať len bezhotovostné peniaze,
- uskutočňovanie bezhotovostného platobného styku – banky uskutočňujú prostredníctvom účtov vzájomné platby bez potreby hotovostných peňazí.¹

Banky pri vykonávaní svojich funkcií využívajú bankové operácie, ktoré banky na základe bankového povolenia vykonávajú pre svojich klientov, ktorými sú podnikateľské subjekty, fyzické osoby a iné peňažné ústavy. Bankové operácie sú činnosti, ktoré môžeme rozdeliť do troch skupín:

- aktívne bankové operácie – sú zdrojom výnosov a zisku a predstavujú základ úspešnosti banky na trhu, banka vystupuje ako veriteľ,
- pasívne bankové operácie – cudzie zdroje tvoria hlavnú časť kapitálu banky potrebného na podnikanie, banka vystupuje ako dlžník,
- neutrálne (sprostredkovacie) bankové operácie – banka vystupuje ako sprostredkovateľ.

¹ HORVÁTOVÁ, E. a kol. 2010. *Operácie komerčných bánk*. Bratislava : EKONÓM, 2010. s. 69 . ISBN 978-80-225-2928-0.

Keďže banka ako podnikateľský subjekt hospodári z vložených vkladov klientov banky, musí sa riadiť určitými pravidlami a zásadami, ktoré zabezpečujú týmto klientom a akcionárom hospodárne a výnosne podnikanie. Najdôležitejšími zásadami sú likvidita, solventnosť a rentabilita.

1.1.1 Aktívne bankové operácie

Aktívnymi bankovými operáciami rozumieme využívanie zdrojov banky na vlastné podnikanie, ktoré banka sústreďuje prostredníctvom pasívnych bankových operácií. Banky ich využívajú na získavanie zdrojov na bankové obchody, investovaním do majetku, zabezpečením likvidity a k tvorbe opravných položiek k pohľadávkam. V rámci portfólia banky produkujú najväčší podiel zisku. Aktívne bankové operácie poskytuje banka nasledovnými spôsobmi:

- úverové operácie,
- investičné činnosti bánk.

Úverové operácie patria medzi základné činnosti, ktorými sa banky zaoberajú. Úver predstavuje poskytnutie voľných peňažných prostriedkov komerčnou bankou klientovi za účelom financovania dočasných potrieb klienta za stanovenú cenu – úrok. Obchodné banky vzhľadom na bonitu klienta, výšku jeho záväzkov, likvidity a splatnosti úveru stanovujú výšku úrokovej sadzby úverov. Banka pri nich vystupuje ako veriteľ, dlžník, ale môže vystupovať aj ako sprostredkovateľ obchodu v rámci financovania zahraničného obchodu.

„Úverové produkty, ktoré banky poskytujú na krytie finančných potrieb klientov zahŕňajú:

- 1. peňažné úvery – ide o poskytnutie likvidných prostriedkov klientov, dlžníkom banky väčšinou v bezhotovostnej podobe;*
- 2. záväzkové úvery a záruky – pre klienta banky neznamenaajú získanie likvidných prostriedkov. Banka sa zaručuje, že ak klient nesplní svoj záväzok voči tretej strane, banka splní jeho záväzok;*
- 3. alternatívne formy financovania – ide o produkty, ktoré klientom umožňujú získať finančné prostriedky za určitých podmienok (faktoring, forfaiting).“²*

² BAČOVÁ M. 2013. *Základy bankovníctva*. Bratislava : EKONÓM, 2013. s. 108. ISBN 978-80-225-3586-1

Medzi najčastejšie členenie, s ktorým sa v praxi stretávame je členenie podľa zmluvnej doby splatnosti. Všeobecne sa člení na krátkodobé, strednodobé a dlhodobé úvery, ale keďže časové vymedzenie týchto úverov nie je zjednotené možno uviesť aj takéto členenie:

1. krátkodobé a strednodobé úvery,
2. dlhodobé úvery.

ad 1) krátkodobé a strednodobé úvery, ktorých splatnosť je do 5 rokov predstavujú najpočetnejšiu skupinu úverov, ktoré banky poskytujú. Medzi tieto úvery patria: ³

- Kontokorentný úver patrí medzi najdrahšie bankové úvery, pretože banka nevie presne odhadnúť finančné potreby klienta. Vzniká uzavretím úverovej zmluvy prostredníctvom dohody medzi bankou a klientom, na základe ktorej banka poskytne klientovi úver na jeho bežný účet. Ide o kombináciu vkladového a úverového účtu, a preto môže mať kreditný, ale aj debetný zostatok. V zmluve o úvere sa banka s klientom dohodne na výške úverového limitu (úverového rámca), ktorý predstavuje hranicu prípustného debetu. Tento limit sa stanovuje predovšetkým na základe úverovej spôsobilosti, vývoja bežného účtu v predchádzajúcom období, bonity a potrieb klienta. Klient môže kontokorentný účet využívať na sezónne potreby obežných aktív a na krátkodobé výdavky, ktoré vynaloží na dlhodobý majetok. Kontokorentný účet sa môže prolongovať (predĺžiť) aj napriek tomu, že sa považuje za krátkodobý úver. Výhodou je že, klient pri potrebe krátkodobých prostriedkov nemusí banku žiadať o nový úver a nemusí platiť úroky z úverového limitu, ale len z vyčerpanej sumy. „Modifikáciou kontokorentného úveru je revolvingový úver. Poskytuje sa len dobrým klientom, ktorí opakovane potrebujú získať úvery na rovnaké účely. Banka poskytuje klientovi revolvingový úver na dohodnutý limit peňažných prostriedkov. V prípade potreby čerpania prostriedkov nad rámec dohodnutého úverového limitu sa otvára nový úver.“ ⁴

³ HORVÁTOVÁ, E. 2009. *Bankovníctvo*. Žilina : GEORG, 2009. s. 175. ISBN 978-80-89401-03-01.

⁴ KUDZBEL, M. 2000. *Bankovníctvo*. Bratislava: MARADA, 2000. s. 29. ISBN 80-968458-0-2.

- Zmenkový úver banka poskytuje klientovi na základe zmenky. „Podľa spôsobu jej použitia tento úver rozdeľujeme na:
 - a) *eskontný úver* – banka poskytuje peňažné prostriedky,
 - b) *akceptačný úver a avalový úver* – banka poskytuje svoje dobré meno ako záruku splnenia záväzkov klienta.“⁵
- *Eskontný úver* je krátkodobý úver a považujú sa najrozšírenejšie zmenkové úvery. Tento typ úveru vzniká odkúpením zmenky bankou od jej majiteľa pred lehotou splatnosti, pričom si zráža úrok (diskont). Diskont predstavuje rozdiel medzi sumou eskontného úveru a sumou, ktorú banka vyplatí majiteľovi pri jej odkúpení. Úverová suma je vo výške menovitej hodnoty zmenky. Po odkúpení zmenky sa jej majiteľom stáva banka. Tá ju v deň splatnosti zmenky predloží dlžníkovi na úhradu. Ak zmenkový dlžník zmenku neuhradí, banka požiada o zaplatenie zmenky od jej posledného majiteľa.
- *Akceptačný úver* ako druhá forma zmenkového úveru je odvodený od akceptu zmenky, ktorý predstavuje prijatie zmenkového záväzku. Takýmto úkonom sa akceptant, teda banka stáva zmenkovým dlžníkom. Majiteľ zmenky v prípade predaja zmenky, má nárok v čase splatnosti na preplatenie zmenky od banky. Avšak klient musí banke poskytnúť peňažné prostriedky ešte pred dňom splatnosti. Akceptačný úver je typ úveru s vysokým rizikom, a preto ho banky poskytujú iba prvotriednym klientom. Pri obchodovaní banky v zahraničí sa používa typ remboursného úveru.
- *Avalový úver* je typ záväzkového úveru a avalovaním zmenky sa banka stáva zmenkovým ručiteľom. Banka je rovnako zodpovedná za splnenie záväzku zaplatením sumy ako vystavovateľ zmenky. Banka sa zaručuje za rôzne druhy záväzkov ako napr. zmenkové vzťahy, colného ručenia a dopravných záruk. V prípade zmenkových vzťahov vystupuje banka ako ručiteľ.

⁵ BOUŠKOVÁ, D. 2006. *Bankové operácie*. Bratislava : EKONÓM, 2006. s. 51. ISBN 80-225-2136-1

- Lombardný úver je typ úveru, v ktorom dlžník úveru zálohuje hnuiteľný majetok v prospech banky. Aby banka ochránila svoje záujmy, neposkytuje lombardné úvery na celú časť hodnoty založeného majetku. Ak dlžník nesplatí úver včas, má banka nárok na predaj založeného majetku čím vyrovná pohľadávku. Podľa toho, čo môže dlžník založiť rozdeľujeme lombardný úver na cenné papiere, tovar, pohľadávky a drahé kovy.
- Spotrebné úvery sa časovo neklasifikujú, a preto sem patria krátkodobé, strednodobé a dlhodobé úvery, ktoré sa poskytujú fyzickým osobám na nákup tovarov a služieb. Banka na základe analýzy ekonomickej situácie a postavením klienta uzatvára zmluvu s klientom. Klient musí preukázať schopnosť splácať úver banke zamestnaním, možnosťami ručenia a výškou jeho ostatných záväzkoch. Podľa zabezpečenia úveru sa delia spotrebné úvery na:
 - revolvingový spotrebný úver,
 - splátkový spotrebný úver,
 - preklenovací spotrebný úver.⁶

ad 2) dlhodobé úvery sa poskytujú na dlhodobé účely a doba splatnosti, na ktorú sa tieto úvery poskytujú je minimálne 5 rokov. Využívajú sa na realizovanie dlhodobých investičných zámerov, obstaranie dlhodobého majetku a financovanie potrieb štátu. Medzi dlhodobé úvery patria:

- Emisná pôžička funguje na základe emisie a predaja dlhopisov a ich nákupom bankou alebo iným subjektom kapitálového trhu, čím dlžník získa úverové prostriedky. Funkcia banky na týchto pôžičkách je sprostredkovateľská, čo je veľkou výhodou pre emitenta, ktorý môže využiť dobré meno banky na podporu obchodovateľnosti dlhopisov, alebo môže využiť prepojenie banky s možnými investormi. Existujú 2 spôsoby emisie cenných papierov:
 - a) vlastná – cenné papiere predáva emitent,
 - b) opčná – cenné papiere predáva banka alebo iný subjekt.

⁶ HORVÁTOVÁ, E. 2009. *Bankovníctvo*. Žilina : GEORG, 2009. s. 178. ISBN 978-80-89401-03-01.

- Úver na úverový úpis poskytuje banka na základe úverového úpisu, ktorý sa vystavuje spolu so zmluvou o úvere. Úverový úpis slúži ako deklarácia dlžníka zaplatiť v stanovenom termíne požičanú sumu banke, ktorej slúži ako dôkaz o pohľadávke. Banka ju však nemôže premeniť na likvidné prostriedky pred jej splatnosťou, pretože táto záväzková listina nepredstavuje cenný papier.
- Hypotekárny úver je úver, ktorý má lehotu splatnosti od 4 do 30 rokov a sú zabezpečené záložným právom k nehnuteľnosti. Financované sú zo zdrojov získaných emisiou a predajom hypotekárnych záložných listov. Banky ich poskytujú na nadobudnutie alebo údržbu nehnuteľnosti a na výstavbu alebo zmenu dokončenej stavby. Splatnosť hypotekárneho úveru nemôže byť dlhšia ako životnosť úverovanej a založenej nehnuteľnosti. Hypotekárne úvery majú prísne stanovený účel, ktorý môže byť na podnikateľské účely a pre potreby zabezpečovania bývania.

Ostatné formy poskytovaných úverov: ⁷

- a) úver na obežné prostriedky,
- b) úver pri prechodnom nedostatku finančných prostriedkov,
- c) preklenovací úver,
- d) úver na neuhradené splátky úverov,
- e) rozvojový úver.

1.1.2 Pasívne bankové operácie

Pojem pasívne bankové operácie banky sa používa na označenie všetkých transakcií, prostredníctvom ktorých banka získava peňažné zdroje na vykonávanie podnikateľských aktivít. Cieľom tejto činnosti je získať dostatočnú a optimálnu štruktúru peňažných zdrojov na financovanie aktívnych obchodov, do ktorých zahŕňame poskytovanie úverov, investície do cenných papierov a iné druhy bankových operácií, prostredníctvom ktorých banka vytvára zisk. Časť bankových pasív je vynaložená na krytie bankových investícií, ktoré nevytvárajú zisk, ale sú potrebné na činnosť banky, napr. budovy, zriadenie budov, informačné technológie.

⁷ BOUŠKOVÁ, D. 2006. *Bankové operácie*. Bratislava : EKONÓM, 2006. s. 55. ISBN 80-225-2136-1

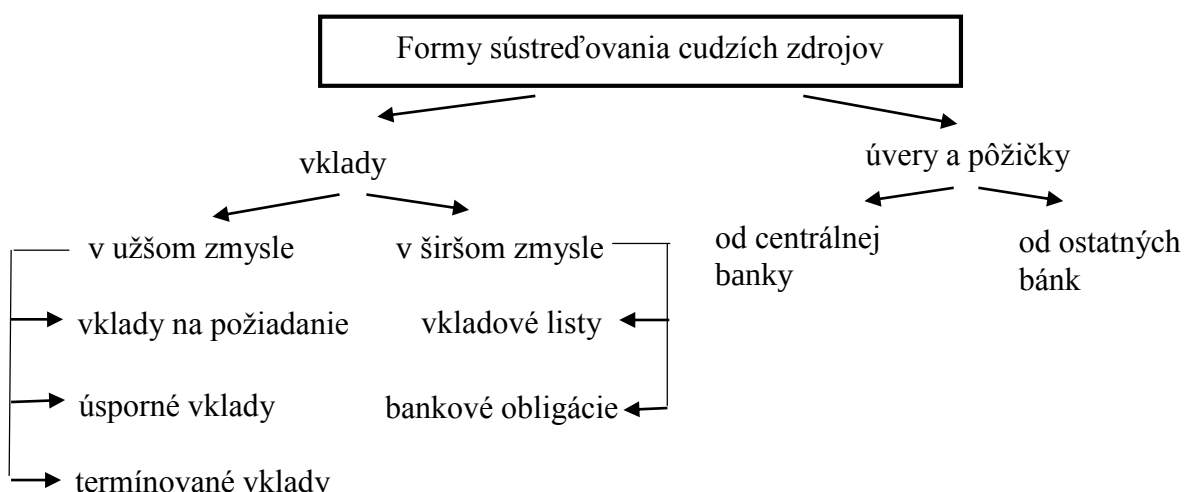
Štruktúra bankových pasív pozostáva z:

- vlastných zdrojov (5 %) – slúžia predovšetkým na krytie rizík bankového podnikania a je tvorený z vlastných finančných zdrojov a z iných peňažných zdrojov banky, ktorými môžu byť peňažné vklady akcionárov, podriadené dlhy a nerozdelený zisk.
- cudzích zdrojov (95 %) – slúžia na podnikanie banky a dosahovanie finančnej výkonnosti. Predstavujú dočasne voľné peňažné prostriedky bánk, ktoré banka získava prostredníctvom pasívnych bankových operácií. Tvorí ich peňažné zdroje klientov banky a peňažné zdroje kooperujúcich bánk.

Podľa vzťahu a počtu ekonomických subjektov sa cudzie zdroje rozdeľujú na:

- priame pasívne obchody – znamenajú pre banku primárne zdroje, ktoré získava priamo od určitého ekonomického subjektu. Vyznačujú sa vyššími nákladmi a sú stabilnejšie ako sekundárne zdroje;
- nepriame pasívne obchody – predstavujú sekundárne zdroje, prostredníctvom ktorých banka získava peňažné zdroje od inej banky, ktorá ich už získala od primárneho vkladateľa. Ich hlavným účelom je krytie krátkodobej nevyrovnanosti aktív a pasív;
- pasívne obchody s centrálnou bankou znamená, že banka získava peňažné zdroje na krytie svojich aktivít od centrálnej banky.

Schéma 1 *Formy sústredovania cudzích zdrojov*⁸

⁸ BOUŠKOVÁ, D. 2006. *Bankové operácie*. Bratislava : EKONÓM, 2006. s. 63. ISBN 80-225-2136-1

Najdôležitejšiu časť cudzích zdrojov obchodnej banky predstavujú **vklady**. Vklad je zverenie peňažných prostriedkov, ktorý predstavuje záväzok banky voči vkladateľovi na ich výplatu. „Z pohľadu ekonomických subjektov v pozícií veriteľa sa vklady členia na:

- *vklady od obyvateľstva – veriteľom banky je obyvateľstvo,*
- *vklady od podnikov – veriteľom banky sú podniky,*
- *vklady od iných subjektov – veriteľom banky je iný ekonomický subjekt, štát, banka, nezisková organizácia a pod.“⁹*

Z pohľadu časovej viazanosti sa vkladové operácie členia na:

- 1) *netermínované vklady,*
- 2) *termínované vklady,*
- 3) *úsporné vklady.*

ad 1) netermínované vklady tvoria tú časť vkladových produktov banky, ktorá nie je využiteľná na krytie aktívnych operácií v presne definovanom časovom intervale. Často sú označované aj pod názvami ako vklady na videnie, vista vklady, denné peniaze. Sú to peňažné prostriedky, ktoré si klienti banky ukladajú na bežné účty, aby mohli z dôvodu realizácie platobného styku s nimi neobmedzene disponovať, pričom banka platí vkladateľovi minimálnu výšku úrokovej sadzby.

Peniaze na týchto účtoch sú zdrojom krátkodobej likvidity a pre banku predstavujú nestabilný zdroj financovania, pretože klient banky má možnosť disponovať s peniazmi neobmedzene. Netermínované vklady sa zahŕňajú do menového agregátu M1. Podľa toho, aký subjekt si v banke ukladá peňažné prostriedky môžeme netermínované vklady rozdeliť na:

- vklady podnikov – zhromažďujú peňažné prostriedky na bežných účtoch, ktoré vedú v komerčných bankách. Je určený predovšetkým na úhradu záväzkov z podnikateľskej činnosti, resp. inkaso pohľadávok. Bežné účty podnikov predstavujú približne 50 % z celkového objemu bežných účtov a vzniká na základe písomnej zmluvy medzi bankou a podnikateľským subjektom. Úroková sadzba týchto účtov je veľmi nízka;

⁹ HORVÁTOVÁ, E. a kol. 2010. *Operácie komerčných bánk*. Bratislava : EKONÓM, 2010. s. 134-135. ISBN 978-80-225-2928-0.

- vkłady obywatelstwa slúžia na hotovostný a bezhotovostný platobný styk, výplatu miezd a zúčtovanie platobných transakcií realizované šekmi alebo platobnými kartami. Bežné účty predstavujú okolo 30 % z celkového objemu bežných účtov a musia vykazovať peňažný zostatok. Osobitným typom sú kontokorentné účty, ktoré sú kombináciou bežného a úverového účtu. Ak majú kontokorentné účty kladný zostatok, predstavujú pre banku krátkodobé zdroje a ak majú záporný zostatok predstavujú krátkodobé aktíva;
- vkłady veřejného sektora vznikajú predovšetkým kvôli prechodnému prebytku príjmov nad výdavkami počas rozpočtového roka. Predstavujú približne 10 % z celkových vkladov na požiadanie;
- vkłady bánk v iných bankách slúžia na krytie bankových operácií, ktoré sa realizujú na základe medzibankového platobného styku. Podiel na celkovom objeme netermínovaných vkladov majú približne 10 %.

Netermínované vklady možno považovať za mimoriadne nákladné, pretože banka musí neustále investovať peňažné prostriedky na budovanie, prevádzku a inováciu systému platobného styku. Tento systém však vytvára predpoklad na predaj bankových produktov a jeho pozitívny imidž.

ad 2) termínované vklady predstavujú formu uloženia úspor v peňažnej podobe v bankovom systéme, ktorý ich transformuje na investície. Majiteľ účtu sa vzdáva práva disponovať s peňažnými prostriedkami na dohodnutý časový interval a zároveň sa vzdáva aj možnosti alternatívneho využitia svojich prostriedkov. Z tohto dôvodu banka ponúka klientovi vyšší úrok než na bežných účtoch, ktorý je spravidla určený výškou vkladu, dobou trvania vkladu a dôveryhodnosťou banky. Sú súčasťou menového agregátu M2. Podľa spôsobu stanovenia doby uloženia vkladu a účelu sa delia na:

- a) termínované vklady s viazanosťou – sú pre banku stabilný zdroj, lebo je vopred dohodnutý časový úsek s presne určenou sumou. Členíme ich na:
 - termínované vklady bez možnosti výberu,
 - termínované vklady s možnosťou výberu.
- b) termínované vklady s výpovednou lehotou – predstavujú obmedzené disponovanie s prostriedkami klienta na vopred stanovené časové obdobie. Klient je povinný s vkladom disponovať až po uplynutí výpovednej lehoty a musí túto skutočnosť vopred ohlásiť banke. Klient môže s prostriedkami disponovať aj pred uplynutím výpovednej lehoty, ale musí zaplatiť poplatok banke.

Termínované vklady sú menej náročné a sú významné pri zabezpečení likvidity banky a získavaní stabilných peňažných zdrojov, ktoré využívajú na krytie aktívnych obchodov.

ad 3) úsporné vklady predstavujú pre banky menej stabilný zdroj ako termínované účty, ale viac stabilný zdroj ako netermínované účty. Väčšinou sú úsporné vklady prijímané od obyvateľstva, ktoré ho využíva na sporenie. Na rozdiel od ostatných vkladov sa nedajú využívať na realizáciu platobného styku. Môžu byť v týchto formách:

- a) vkladový účet,
- b) účet majetkového sporenia,
- c) účet stavebného sporenia,
- d) účet poisťného sporenia.⁹

ad a) *vkladové účty* sú rozšíreným typom úsporného vkladu a je spojený s vkladnou knižkou. Vkladná knižka je cenný papier, ktorý majiteľ dostane pri uskutočnení prvého vkladu. Slúži na vykazovanie stavu vkladu pri vklade a výbere a súčasne predstavuje zmluvu o vkladovom účte. Podľa spôsobu zhodnocovania sumy sa vkladové účty členia na:

- úročené – úročenie je spravidla nižšie ako pri termínovaných vkladoch,
- výherné – vklad sa neúročí,
- prémiové – vklad sa úročí a po splnení určitej podmienky sa vyplátí prémia.

ad b) *účty majetkového sporenia* slúžia na dlhodobé investovanie na kapitálovom trhu formou investovania úspor do cenných papierov. Banka na základe dohodnutej percentuálnej časti zisku, ktorý dosiahla z kurzových rozdielov cenných papierov, vyplátí klientovi na konci zmluvného obdobia základný vklad a úrok.

ad c) *účty stavebného sporenia* sú vhodnou a výhodnou formou sporenia na financovanie bytových a stavebných účelov. Pre banku sú účty stavebného sporenia výhodné, pretože získava dlhodobé finančné zdroje a zaručenú obchodnú maržu. Klient sporí niekoľko rokov a po dosiahnutí určitej výšky vkladu získava úroky inkasované za vklad a nárok na dlhodobý úver.

ad d) *účty poisťného poistenia* sú formou úsporných vkladov, ktoré súvisia so životným poistením. Okrem zmluvy, ktorá sa týka pravidelného sporenia sa uzatvára aj druhá zmluva, súvisiaca so životnou poisťou.

⁹ BOUŠKOVÁ, D. 2006. *Bankové operácie*. Bratislava : EKONÓM, 2006. s. 67. ISBN 80-225-2136-1

Emisné operácie (vklady v širšom zmysle slova) slúžia banke na získavanie zdrojov prostredníctvom depozitných certifikátov a bankových obligácií. Depozitné certifikáty sú cenné papiere, ktoré potvrdzujú prijatie termínovaného vkladu zo strany obchodnej banky. Banka vypláca istinu až po uplynutí dohodnutej doby a preto znamenajú pre banku veľmi stabilný zdroj. Depozitné certifikáty môže klient predávať na finančnom trhu, pretože pre nich znamenajú úrokovovo výhodné produkty s mimoriadnou likvidnou schopnosťou. Bankové obligácie sú cenné papiere strednodobého alebo dlhodobého charakteru, pomocou ktorých banka vytvára stabilné termínované zdroje. Obchodná banka musí v presne dohodnutej lehote splatiť minimálnu hodnotu obligácie a v stanovených intervaloch vyplácať úrok. Podobne ako pri priamom bankovom úvere vyjadrujú úverový vzťah s tým rozdielom, že pri bankových obligáciách banka vystupuje ako dlžník. Medzi základné druhy obligácií patria konvertibilné obligácie, komunálne obligácie a hypotekárne záložné listy.

*„Každá banka potrebuje mať v súlade svoje zdroje a aktíva. Z rôznych dôvodov sa stáva, že pasíva získané primárnymi vkladmi nepostačujú na krytie aktív, a tak banky musia doplniť chýbajúce zdroje **vkladmi a úvermi od iných komerčných bánk, prípadne od centrálnej banky**. Medzi hlavné motívy získavania zdrojov od bánk patria snaha zvýšiť úverové zdroje a potreba riadiť likviditu v dôsledku nadmerného výberu vkladov, meškania splátok úverov a časového nesúladu aktívnych a pasívnych operácií komerčných bánk.“*¹⁰

¹⁰ HORVÁTOVÁ, E. 2009. *Bankovníctvo*. Žilina : GEORG, 2009. s. 159. ISBN 978-80-89401-03-01.

2 Cieľ, metodika práce a metódy skúmania

Bankové operácie sú činnosti vykonávané bankou pre svojich klientov, ktorými môžu byť podnikateľské subjekty, fyzické osoby a iné finančné inštitúcie. Aktívnymi bankovými operáciami rozumieme využívanie zdrojov banky na vlastné podnikanie, ktoré banka sústreďuje prostredníctvom pasívnych bankových operácií. Banka ich poskytuje predovšetkým vo forme úverov alebo investičnou činnosťou. Úver predstavuje preklenutie voľných peňažných prostriedkov komerčnou bankou klientovi za účelom financovania dočasných potrieb klienta za stanovenú cenu – úrok. Všetky transakcie, prostredníctvom ktorých banka získava peňažné zdroje na vykonávanie podnikateľských aktivít sa označujú pojmom pasívne bankové operácie. Tieto peňažné zdroje banka získava predovšetkým z cudzích zdrojov, ktorých najdôležitejšiu časť tvoria vklady. Vklad je zverenie peňažných prostriedkov, ktorý predstavuje záväzok banky voči vkladateľovi na ich výplatu.

Hlavným cieľom bakalárskej práce je účtovné zobrazenie pasívnych bankových operácií v účtovníctve podnikateľských subjektov. Na základe špecifikácie hlavného cieľa bakalárskej práce sme zvolili nasledujúce parciálne ciele:

- účtovné zobrazenie peňažných prostriedkov na bankových účtoch v účtovníctve podnikateľov,
- účtovné zobrazenie cenných papierov v účtovníctve podnikateľov,
- vymedzenie podmienok obchodovania s cennými papiermi podnikateľa v Tatra banke, a. s.,
- vymedzenie podmienok evidencie cenných papierov podnikateľa v Tatra banke, a. s..

Pri spracovaní bakalárskej práce sme vychádzali o z odbornej literatúry, ktorú sme uviedli v zozname použitej literatúry, pričom sme využívali predovšetkým metódu analýzy. Pre spracovanie podmienok evidencie a obchodovania s cennými papiermi primárne tvorili informácie verejne dostupné na webovej stránke tejto banky, informácie získané z všeobecných obchodných podmienok Tatra banky a informácie v zmysle zákona o cenných

papieroch. Pre prehľadné usporiadanie analyzovaných informácií sme údaje spracovávali do tabuliek a schém.

Na analýzu poskytovaných služieb v oblasti cenných papierov sme si vybrali banku Tatra banka, a.s., pretože práve táto banka poskytuje komplexnú ponuku finančných služieb firemným aj individuálnym klientom. Prináša nové vysoko moderné spôsoby správy finančných prostriedkov a je lídrom v technológiách a nových produktoch na slovenskom bankovom trhu.

Tatra banka, a. s. vznikla v roku 1990 ako prvá súkromná banka na Slovensku a nadviazala na tradície najstaršieho peňažného ústavu na Slovensku pôvodnej Tatra banky. V súčasnosti je členom RZB Group a jednou z najúspešnejších dcérskych spoločností Raiffeisen Banking Group v rámci priestoru strednej a východnej Európy. Je modernou univerzálnou bankou s komplexnou ponukou bankových služieb a riešení v oblasti spravovania financií pre firemných aj individuálnych klientov. Prostredníctvom svojej siete 110 pobočiek pôsobí vo všetkých regiónoch Slovenska a zamestnáva cca 3400 zamestnancov. Tatra banka je v súčasnosti druhou najväčšou a dlhodobo najefektívnejšou bankou na Slovensku.

Konsolidovaná skupina Tatra banky pozostáva z materskej spoločnosti Tatra banka a dcérskych spoločností, ktoré tvoria skupinu Tatra banka Group. Tatra banka Group patrí do rakúskej finančnej skupiny Raiffeisen. Do bankového zoskupenia Tatra banka Group patria významné spoločnosti Tatra Leasing, DDS Tatra banky, Tatra Asset Management a Tatra Residence.

3 Výsledky práce a diskusia

3.1 Účtovné zobrazenie pasívnych bankových operácií v účtovníctve podnikateľských subjektov

Cudzie zdroje banky predstavujú dočasne voľné peňažné prostriedky, ktoré banka získava prostredníctvom pasívnych bankových operácií. Sú tvorené predovšetkým z peňažných zdrojov klientov banky. Tieto cudzie zdroje banky pre podnikateľov znamenajú ich finančný majetok, o ktorom stave a pohybe tohto majetku musí podnikateľ účtovať. Finančným majetkom sa rozumejú okrem peňažných prostriedkov v hotovosti a peňažných prostriedkov na bankových účtoch aj cenné papiere. Peňažné prostriedky majú veľký význam z hľadiska zabezpečenia likvidity podniku a platobnej schopnosti, avšak podniku neprinášajú žiadne výnosy. Cenné papiere majú takisto veľký význam z pohľadu zabezpečenia likvidity podniku, pomocou ktorých môže účtovná jednotka investovať dočasne voľné peňažné prostriedky na finančnom trhu. Sú súčasťou finančného majetku a nástrojom získavania peňažných prostriedkov na financovanie potrieb podniku.

Účtovné jednotky účtujúce v sústave podvojného účtovníctva sa opierajú o súčasnú platnú právnu úpravu účtovníctva, a to zákon č. 431/2002 Z.Z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov. Podľa tohto zákona o účtovníctve je predmetom účtovníctva účtovanie skutočností o: ¹¹

- a) stave a pohybe majetku,
- b) stave a pohybe záväzkov,
- c) rozdielu majetku a záväzkov,
- d) výnosoch,
- e) nákladoch,
- f) príjmoch,
- g) výdavkoch,
- h) výsledku hospodárenia účtovnej jednotky.

¹¹ Zákon. č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov §2 ods. 2

3.1.1 Bankové účty a ich účtovné zobrazenie

Podnikateľské subjekty sa stretávajú pri účtovaní peňažných prostriedkov s ich rôznymi formami:

Tabuľka 1 Obsahové vymedzenie peňažných prostriedkov ¹²

Obsahové vymedzenie peňažných prostriedkov			Druh peňažných prostriedkov
v širšom zmysle	Peňažné hotovosti	v užšom zmysle	peniaze v hotovostnej pokladnici
	Ekvivalenty peňažných prostriedkov	–	ceniny, poštové známky, stravné lístky, šeky
	Peňažné prostriedky ÚJ v bankách	–	peňažné prostriedky na bankových účtoch

Peňažné prostriedky na bankových účtoch patria k najbežnejším formám účtovania, ktorý sa využíva pri bezhotovostnom platobnom styku. Zriadenie a vedenie bankového účtu je upravené Obchodným zákonníkom č. 513/1991 Zb. Diel XXIII a Všeobecnými obchodnými podmienkami vedenia bežných účtov, vydanými Národnou bankou Slovenska. Bankový účet musí byť zriadený len na základe písomnej zmluvy medzi bankou a klientom. Obchodný zákonník definuje bežný účet ako účet platobného styku a vymedzuje povinnosti banky voči majiteľovi účtu. „Banka je povinná prijímať na bežný účet v mene, na ktorú znie, peňažné vklady alebo platby uskutočnené v prospech majiteľa účtu a z peňažných prostriedkov na bežnom účte podľa písomného príkazu majiteľa účtu alebo pri splnení podmienok určených v zmluve vyplatiť mu požadovanú sumu alebo uskutočniť v jeho mene platby ním určeným osobám. Banka je povinná prijímať platby na bežný účet, vykonávať platby z bežného účtu a vykonávať zúčtovanie uskutočnených platieb v súlade so zmluvou o bežnom účte a v lehotách a za ďalších zákonom ustanovených podmienok pre poskytovanie platobných služieb.“ ¹³

¹² MÁZIKOVÁ, M. a kol. 2013. *Účtovníctvo podnikateľských subjektov I*. Bratislava : Iura Edition, 2013 s. 12. ISBN 978-80-8078-567-3.

¹³ Obchodný zákonník č. 513/1991 Zb. Diel XXIII, §709 ods. 1

Podnikateľské subjekty si môžu zriadiť v banke nasledovné typy účtov:

- bankový účet bez úverového rámca,
- bankový účet s úverovým rámcom (kontokorentný účet),
- vkladový účet,
- devízový účet,
- bankový účet osobitného charakteru.

Na účtoch účtovej skupiny 22 – Účty v bankách sa účtuje stav a pohyb peňažných prostriedkov účtovnej jednotky v bankách. Bankové účty majú spravidla aktívny zostatok, v prípade kontokorentného účtu môže mať aj pasívny zostatok. Všetky pohyby na bankových účtoch sa účtujú na základe výpisu z bankového účtu (VBÚ). Rámcová účtová osnova obsahuje v účtovej skupine 22 – Účty v bankách jeden syntetický účet 221 – Bankové účty. K tomuto účtu sa vedie analytická evidencia a to podľa jednotlivých otvorených účtov a podľa druhu meny. Účty v bankách môžu mať tri základné formy:

- **bežný účet** – na tento účet prichádzajú peniaze od odberateľov a hradia sa z neho záväzky voči dodávateľom, zamestnancom, daňovému úradu, poisťovní;
- **vkladový účet** – na tento účet si podnikatelia vkladajú voľné peniaze, ktoré nebudú v najbližšom čase používať a chcú získať výhodné úroky;
- **devízový účet** – môžu si ho otvoriť, ak podnikatelia obchodujú so zahraničnými partnermi a inkasujú a hradia z neho peniaze v cudzej mene. Tieto peniaze sa musia prepočítavať na euro podľa platného kurzového lístka aktuálneho v daný deň.

Podnikateľský subjekt môže mať k syntetickému účtu 221 – Bankové účty zriadené analytické účty, napr. takto:

Tabuľka 2 Príklad analytickej evidencie bankových účtov

Číselné označenie účtu	Slovné označenie účtu
221.10	bankový účet Tatra banka - EUR
221.20	bankový účet Tatra banka - USD
221.30	bankový účet VÚB - EUR
221.40	bankový účet VÚB - CZK

Zdroj: Vlastné spracovanie

Pri bezhotovostnom platobnom styku banky vykonávajú inkaso a úhradu na základe príkazu na inkaso a príkazu na úhradu. V prípade stálych platieb môže účtovná jednotka

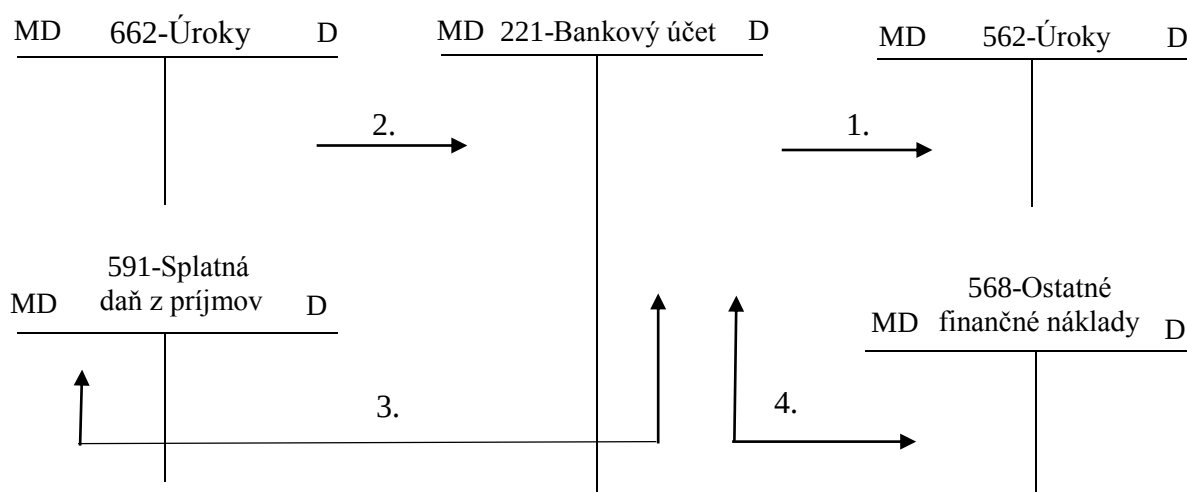
požiadať o trvalé príkazy na úhradu, za ktoré platí jednorazový poplatok a sú splatné k dátumu uvedenému v trvalom príkaze.

Na preklopenie časového nesúladu medzi účtovaním pohybu peňazí na základe pokladničných dokladov, prijatím výpisu z bankového účtu alebo prijatím úverového výpisu slúži účet 261 – Peniaze na ceste. Na tomto účte sa účtuje pri výbere z pokladnice na bankový účet a tiež vtedy, keď sa uskutočňuje prevod medzi dvoma vlastnými bankovými účtami, medzi bankovým účtom a účtom bankového úveru, ak nie sú súčasne k dispozícii obidva výpisy.

Výdavky za vedenie bankových účtov, uskutočňovanie platobných príkazov, náklady so získaním bankových záruk, depozitné poplatky a ďalšie bankové výdavky sa účtujú na účte 568 – Ostatné finančné náklady. Platobná povinnosť podniku z dôvodu úroku voči bankám sa sleduje na účte 562 – Úroky (debetné). Pre podnik predstavujú náklad a účtujú sa spravidla pri poskytovaní bankových úverov. Na účte 662 – Úroky (kreditné) sa účtujú výnosové úroky prijaté od bánk. Tieto úroky sa znižujú o daň z príjmov, ktorá je vyberaná zrážkou na účet 591 – Splatná daň z príjmov.

Tabuľka 3 Účtovné zobrazenie účtovania úrokov a poplatkov na bankovom účte ¹⁴

P.č.	Doklad	Text	MD	D
1.	VBÚ	Platené debetné úroky z bankového úveru	562	221
2.	VBÚ	Prijaté kreditné úroky z bankového účtu	221	662
3.	VBÚ	Daň z úrokov na daň z príjmov	591	221
4.	VBÚ	Poplatok banke za vedenie účtu	568	221

¹⁴ MÁZIKOVÁ, M. a kol. 2013. *Účtovníctvo podnikateľských subjektov I*. Bratislava : Iura Edition, 2013. s. 21-25. ISBN 978-80-8078-567-3.

Peňažné prostriedky na bankových účtoch sa oceňujú menovitou hodnotou, to znamená cenou uvedenou na výpise z bankového účtu. Peňažné prostriedky na účte v bankách sa oceňujú ku dňu ocenenia, a to:

- ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu,
- ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka,
- k inému dňu v priebehu účtovného obdobia.

Podnikateľ môže mať peňažné prostriedky v mene euro alebo v cudzej mene, pričom peňažné prostriedky v cudzej mene musia byť ocenené aj v mene euro. Prepočet cudzej meny na euro vykonáva podnikateľský subjekt kurzom konkrétnej meny ku dňu ocenenia. Európska centrálna banka (ďalej ECB) a Národná banka Slovenska (ďalej NBS) vydávajú kurzové lístky, na ktorých sú zverejňované kurzy cudzích mien. Každá banka vydáva aj svoje kurzové lístky, v ktorých uvádza kurzy valuty (nákup, predaj) a kurzy devízy (nákup, predaj). Okrem bánk vydávajú kurzový lístok aj zmenárne. Nákup cudzej meny na devízový účet sa prepočíta kurzom, za ktorý bola cudzia mena nakúpená, čiže kurzom komerčnej banky (devíza predaj) zo dňa uskutočnenia účtovného prípadu. Prírastok cudzej meny na devízový účet sa prepočíta referenčným kurzom ECB alebo NBS v deň predchádzajúci dňu uskutočnenia účtovného prípadu, alebo kurzom devíza predaj v prípade, ak nastane inkaso pohľadávky v eurách na devízový účet. Úbytok cudzej meny na devízovom účte sa prepočíta referenčným kurzom ECB alebo NBS v deň predchádzajúci dňu uskutočnenia účtovného prípadu, cenou zistenou váženým aritmetickým priemerom (zist'uje sa zo skutočných kurzov cudzej meny použitých na jej prepočet) a metódou FIFO (prvá cena na ocenenie prírastku sa použije ako prvá cena na ocenenie úbytku). Konečný zostatok cudzej meny účtovná jednotka prepočíta referenčným výmenným kurzom ECB alebo NBS zo dňa, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka,

Inventarizácia finančných prostriedkov na bankovom účte sa vykonáva prostredníctvom dokladovej inventúry na základe výpisov z bankových účtov a záverečného výpisu z účtu. Prípadné inventarizačné rozdiely sa účtujú ako pohľadávka na účte 378 – Iné pohľadávky alebo na účte záväzkov 379 – Iné záväzky. Inventarizáciou sa overuje či stav peňažných prostriedkov na bankových účtoch evidovaných v účtovníctve zodpovedá skutočnosti.

Konečný zostatok na účte 221 – Bankové účty sa vykazuje na strane aktív, ako súčasť obežného majetku v riadku 73 **Účty v bankách**. Tento riadok sa zapisuje do súčtového riadku 71, ktorý sa nazýva **Finančné účty**. Termínovaný vklad s dobou viazanosti viac ako 1 rok sa vykazuje v riadku 30 ako dlhodobý finančný majetok. V prípade, že má podnikateľ

otvorený kontokorentný účet, v ktorom aj po prečerpaní prostriedkov môže naďalej čerpať prostriedky banky, tak sa záporný zostatok tohto účtu vykazuje ako krátkodobý bankový úver, ktorý je súčasťou záväzkov na strane pasív v riadku 139.

Obrázok č. 1: Vykazovanie zostatku na účte 221 – Bankové účty

Ozna- čenie a	STRANA AKTÍV b	Číslo riadku c	Bežné účtovné obdobie		Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie
			1	2	
			Brutto - časť 1 Korekcia - časť 2	Netto	Netto 3
B.V.	Finančné účty r. 72 + r. 73	71			
B.V.1.	Peniaze (211, 213, 21X)	72			
2.	Účty v bankách (221A, 22X, +/- 261)	73			

Zdroj: aplikácia eDane

Obrázok č. 2: Vykazovanie zostatku na účte 221 – Bankové účty v prípade kontokorentného účtu

Ozna- čenie a	STRANA PASÍV b	Číslo riadku c	Bežné účtovné obdobie 4	Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie 5
B.VI.	Bežné bankové úvery (221A, 231, 232, 23X, 461A, 46XA)	139		

Zdroj: aplikácia eDane

3.1.2 Cenné papiere a ich účtovné zobrazenie

Základnou právnou normou, ktorá sa zaoberá problematikou cenných papierov je zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Cenný papier definuje ako: „*Cenný papier je peniazmi ocenený zápis v zákonom ustanovenej podobe a forme, s ktorým sú spojené práva podľa tohto zákona a práva podľa osobitných predpisov, najmä oprávnenie požadovať určité plnenie alebo vykonávať určité práva voči zákonom určeným osobám.*“¹⁵

Zákon o cenných papieroch do sústavy cenných papierov zaraďuje: akcie, dočasné listy, podielové listy, dlhopisy, vkladové listy, pokladničné poukážky, vkladné knižky, kupóny, zmenky, šeky, cestové šeky, náložné listy, skladištné listy, skladiskové záložné listy, tovarové záložné listy, družstevné podielnické listy, investičné certifikáty.

Tabuľka 4 Členenie cenných papierov¹⁶

Členenie cenných papierov z hľadiska:	
<u>emisie cenných papierov</u>	hromadne vydané
	individuálne vydané
<u>druhu</u>	dlhové cenné papiere
	akcie
	podielové listy
<u>charakteru výnosu</u>	dlhové cenné papiere
	cenné papiere s premenlivým výnosom
<u>obchodovateľnosti</u>	obchodovateľné
	neobchodovateľné

Podľa charakteru cenných papierov a zámeru investora delíme cenné papiere na:

- a) majetkové cenné papiere** – vyjadrujú podiel na majetku emitenta a oprávňuje držiteľa na podiel zo zisku alebo podiel na likvidačnom zostatku. Tvorí ich akcie, dočasné listy, podielové listy a družstevné podielnické listy.

¹⁵ Zákon č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, §2 ods. 1

¹⁶ MÁZIKOVÁ, M. a kol. 2013. *Účtovníctvo podnikateľských subjektov I*. Bratislava : Iura Edition, 2013. s. 81. ISBN 978-80-8078-567-3.

- b) dlhové cenné papiere** – sú cennými papiermi úverového charakteru. V prípade, že má držiteľ právo požadovať zaplatenie peňažnej pohľadávky, účtuje sa o nich ako o finančnom majetku. Zároveň sa môže o nich účtovať aj ako o finančnom záväzku vtedy, ak emitent sa zaväzuje zaplatiť alebo inak vyrovnať dlh v stanovenom termíne. Tvoria ich dlhopisy, vkladové certifikáty, zmenky, šeky s pokladničné poukážky.
- c) dispozičné cenné papiere** – oprávňujú majiteľa disponovať s určitými vecami a pozostávajú z náložných listov, skladištných listov, skladiskových záložných listov a tovarových záložných listov.

Finančný majetok účtovnej jednotky sa z časového hľadiska člení ako:

- 1. Krátkodobý finančný majetok** – je vysoko likvidným majetkom, čím rozumieme schopnosť zmeny majetku na peňažnú formu. Charakterizuje ho jeho bezprostredná obchodovateľnosť a predpokladaná doba držby najviac jeden rok. Krátkodobý finančný majetok tvoria konkrétne majetkové cenné papiere určené na obchodovanie, dlhové cenné papiere určené na obchodovanie, dlhové cenné papiere so splatnosťou do jedného roka držané do doby splatnosti, ostatné realizovateľné cenné papiere.
- 2. Dlhodobý finančný majetok** – predstavuje investovanie účtovnej jednotky do finančného majetku so zámerom dlhodobého vlastníctva a s úmyslom získať dlhodobý výnos vo forme úrokov alebo dividend. Podľa postupov účtovania sa dlhodobý finančný majetok člení na:¹⁷
 - cenné papiere a podiely v dcérskej účtovnej jednotke, cenné papiere a podiely v účtovných jednotkách s podstatným vplyvom, realizovateľné cenné papiere a podiely a dlhové cenné papiere držané do splatnosti,
 - dlhodobé pôžičky medzi prepojenými účtovnými jednotkami, účtovnej jednotke so spoločným rozhodujúcim vplyvom a účtovným jednotkám v rámci podielovej účasti
 - dlhodobé pôžičky,
 - umelecké diela, zbierky, predmety z drahých kovov a pozemky, ktoré sú obstarané s cieľom dlhodobého uloženia voľných peňažných prostriedkov.

Cenné papiere, okrem cenných papierov určených na obchodovanie, sa pri obstaraní oceňujú obstarávacou cenou a cenné papiere určené na obchodovanie sa oceňujú reálnou

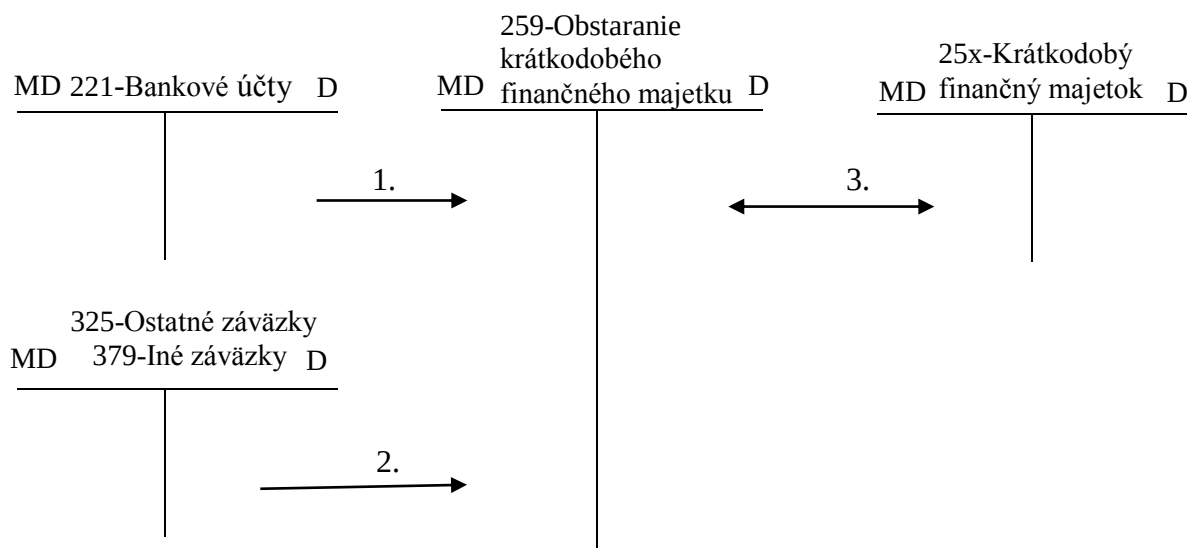
hodnotu. Pri ocenení úbytku cenných papierov rovnakého druhu sa účtovná jednotka môže rozhodnúť medzi cenou zistenou váženým aritmetickým priemerom alebo metódou FIFO. Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka sa cenné papiere oceňujú:

- reálnou hodnotou,
- metódou vlastného imania,
- cenou použitou na prvotné ocenenie.

Cenné papiere sa môžu oceniť aj v iný deň v priebehu účtovného obdobia, ak sa to vyžaduje podľa osobitného predpisu.

Na účtoch účtovej skupiny 25 – *Krátkodobý finančný majetok* sa účtuje finančný majetok, ktorý podnik obstaráva za účelom premeny na peňažné prostriedky na dobu kratšiu ako jeden rok. Tvoria ho majetkové alebo dlhové cenné papiere. Účtovná jednotka používa pri obstaraní tohto majetku kalkulačný účet 259 – Obstaranie krátkodobého finančného majetku, na ktorom akumuluje všetky obstarávacie náklady uhradené buď z bežného účtu, alebo zúčtované na účte záväzkov. Pri zaradení cenného papiera do majetku sa preúčtuje zo strany Dal z obstarávacieho účtu na Má dať príslušného účtu účtovej skupiny 25.

Schéma 2 Obstaranie krátkodobého finančného majetku

Účtovnej jednotke môže plynúť výnos z držby krátkodobého finančného majetku, ktorého nárok zaúčtuje účtovná jednotka na účet 378 – Iné pohľadávky. Vznikne jej tak výnos, ktorý zaúčtuje súvzťazne na účet 666 – Výnosy z krátkodobého finančného majetku. Nepodlieha zdaneniu dani z príjmov. Účtovná jednotka môže počas účtovného obdobia

krátkodobé cenné papiere predat'. Úbytok z dôsledku predaja cenných papierov sa účtuje na stranu D účtu 25x so súvzťažným zápisom na stranu MD účtu 561 – Predané cenné papiere a podiely. Na účet výnosov 661 – Tržby z predaja cenných papierov a podielov zaúčtuje účtovná jednotka výnos z predaja cenných papierov so súvzťažným zápisom na stranu MD účtu 221 – Bankové účty prípadne na účty 315 a 378 – Iné pohľadávky.

Pre účtovanie dlhodobého finančného majetku sa používa účtová trieda 0 – Dlhodobý majetok, v rámci ktorej sa sleduje tento majetok v účtovej skupine 06 – *Dlhodobý finančný majetok*. Na ľarchu účtu 043 – Obstaranie dlhodobého finančného majetku sa účtujú všetky náklady spojené s obstaraním cenných papierov a podielov. Súčasťou nákladov súvisiacich s obstaraním sú aj poplatky a provízie maklérom, burzám a poradcom. Súčasťou týchto nákladov nie sú úroky a kurzové rozdiely. V prospech účtu 367 – Závazky z upísaných nesplatených cenných papierov sa účtujú záväzky účtovnej jednotky ako akcionára, alebo spoločníka v inej obchodnej spoločnosti alebo družstva, za prevzaté a doteraz nesplatené cenné papiere a vklady. Avšak, ak ide o upísanie týchto akcií, účtuje sa obstaranie dlhodobého finančného majetku v prospech účtu 325 – Ostatné záväzky a ak ide o priamu kúpu cenných papierov a podielov, účtuje sa obstaranie dlhodobého finančného majetku v prospech účtu 379 – Iné záväzky. Účtovnej jednotke počas držby dlhodobého finančného majetku plynú výnosy, ktoré nepodliehajú zrážkovej dani a účtujeme ich na účte 665 – Výnosy z dlhodobého finančného majetku. Na účet výnosov 661 – Tržby z predaja cenných papierov a podielov sa účtuje výnos z predaja tohto majetku so súvzťažným zápisom MD účtu 221 – Bankové účty prípadne na účty 315 a 378 – Iné pohľadávky. „*Pri predaji dlhodobého finančného majetku sa účtuje vyradenie majetku na ľarchu účtu 561 – Predané cenné papiere a podiely so súvzťažným zápisom v prospech príslušného účtu účtovej skupiny 06 – Dlhodobý finančný majetok.*“¹⁷

¹⁷ Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 16. decembra 2002 č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov. §36 ods. 5

Dlhodobé cenné papiere sa vykazujú v súvahe na strane aktív medzi riadkami 21 – 32 a krátkodobé cenné papiere medzi riadkami 66 – 70. V stĺpci brutto bežného účtovného obdobia sa uvádza suma cenných papierov, v ktorej boli cenné papiere obstarané pri nadobudnutí. V časti korekcie sa uvádza suma opravných položiek, ktoré upravujú ocenenie cenných papierov v časti brutto. Výsledná cena po úprave sa zobrazí v časti netto. Výnosy plynúce z cenných papierov a náklady súvisiace s cennými papiermi sa vykazujú vo výkaze ziskov a strát v rámci výnosov z finančnej činnosti na riadkoch 29 - 44 a nákladov na finančnú činnosť na riadkoch 45 – 54.

Za finančný majetok, ktorý tvorí podstatnú časť aktív účtovnej jednotky, sa nepovažujú len peniaze, ale aj viacero druhov cenných papierov. V prípade zhodnotenia finančných prostriedkov sa môže účtovná jednotka rozhodnúť pre investovanie do cenných papierov, ktorý predstavuje v súčasnosti jednoduchý a rýchly spôsob investovania, pri ktorom možno získať vyššie zhodnotenie ako u iných investičných príležitostí a dosiahnuť vyšší výnos.

3.2 Podmienky evidencie a obchodovania s cennými papiermi pre podnikateľov v Tatra banke, a. s.

Tatra banka poskytuje pre podnikateľské subjekty obchodovanie s cennými papiermi na primárnom a sekundárnom trhu. Emisiou cenných papierov je možné získať finančné prostriedky, ktorými podnikateľ pokryje všetky potreby od krátkodobých potrieb na preklopenie nedostatku vlastného cash flow až po dlhodobé investičné zámery. V tejto oblasti banka poskytuje kompletný servis pri realizácii emisie a zastupovaní pred inštitúciami kapitálového trhu. Aby podnikateľ mohol takéto obchodovanie vykonávať musí spĺňať nasledovné podmienky:

- podpísať obchodné podmienky odboru Capital Markets;
- zriadiť investičný účet v Tatra banke;
- uzatvárať obchody telefonicky.

Obchodné podmienky Capital Markets špecifikujú osobitné obchodné podmienky vydané na základe Všeobecných obchodných podmienok Tatra banky, a.s. a zároveň upravuje podmienky pre realizáciu niektorých obchodov na Capital Markets. Žiadosť klienta o obchodovanie s bankou je návrhom na uzatvorenie Zmluvy o obchodovaní na Capital Markets a potvrdenie žiadosti bankou je akceptom návrhu zmluvy. Capital Markets je obchodníkom na kapitálovom trhu, ktorý dlhodobo zhodnocuje prostriedky svojich klientov, ktorými sú fyzické, ale aj právnické osoby a poskytuje nákup a predaj akcií prostredníctvom prijímania pokynov klientov. Capital Markets má udelené povolenie na poskytovanie investičných služieb Národnou bankou Slovenska.

Investičný účet v Tatra banke predstavuje držiteľskú správu cenných papierov zriadenú a vedenú Tatra bankou. „*Držiteľskou správou je správa, pri ktorej právne úkony potrebné na výkon a zachovanie práv spojených s finančným nástrojom pre majiteľa finančného nástroja voči tretím osobám vykonáva vo svojom mene a na účet klienta správca, najmä*

- a) prijatie finančného nástroja v prospech účtu klienta,*
- b) dodanie finančného nástroja na ťarchu účtu klienta,*
- c) pripisovanie úrokov, dividend a iných plnení plynúcich z držania finančného nástroja na účet klienta.*“ ¹⁸

¹⁸ Zákon č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, §6 ods. 10

Finančnými nástrojmi sú prevoditeľné cenné papiere, nástroje peňažného trhu, cenné papiere alebo majetkové účasti, opcie, swapy, derivátové nástroje a iné finančné nástroje.

Banka taktiež uvádza výhody Investičného účtu:

- evidencia zaknihovaných slovenských alebo zahraničných cenných papierov s výnimkou domácich podielových listov;
- zabezpečenie výplaty istín a výnosov plynúcich z cenných papierov a to v prospech bežného účtu vedeného v Tatra banke;
- informácie o výplate istín a výnosov prostredníctvom transakčného výpisu;
- výpis z Investičného účtu, s ktorým sa môže klient zúčastniť osobne valného zhromaždenia
- zabezpečenie zdaňovania výnosov z cenných papierov (daň pri slovenských cenných papieroch uplatňuje v súlade s platnými právnymi a daňovými predpismi SR, v prípade zahraničných cenných papierov informuje o spôsobe aplikácie zrážkovej dane prostredníctvom Manuálu zdaňovania).

Tatra Banka, a. s. zriadi klientovi Investičný účet na základe žiadosti. Podmienkou zriadenia a vedenia Investičného účtu je zriadený a vedený bežný účet klienta v banke a jeden klient môže mať zriadený v banke iba jeden Investičný účet. Klient môže požiadať o zrušenie Investičného účtu len v prípade, ak banka neeviduje na Investičnom účte vedenom pre klienta žiadne cenné papiere. Banka na základe žiadosti klienta o zrušenie Investičného účtu zruší Investičný účet vedený pre klienta bezodkladne po doručení tejto žiadosti banke. Tatra banka, a. s. pri Investičnom účte zabezpečuje pre podnikateľa výplatu dividend, kupónov a istín cenných papierov v prospech bežného účtu podnikateľa.

Uzatváranie obchodov telefonicky môže podnikateľský subjekt realizovať priame obchody:

- s hromadnými dlhopismi,
- so štátnymi pokladničnými poukážkami a dlhopismi.

Kúpna alebo predajná cena je určená na základe aktuálnej situácie na finančných trhoch. Telefonicky je možné zadať pokyn na nákup alebo predaj konkrétneho cenného papiera buď za limitnú alebo trhovú cenu. Tatra banka ako primárny diler poskytuje svojim klientom možnosť účasti na primárnych emisiách a aukciách štátnych cenných papierov.

Obstaranie kúpy alebo predaja cenných papierov Tatra bankou, a. s. pre podnikateľa v mene banky a na účet klienta sa vykonáva na základe písomného pokynu podnikateľa. Ak banka dostane pokyn na obstaranie kúpy alebo predaja cenných papierov na primárnom trhu, tak banka dá v deň začiatku platnosti tohto pokynu ponuku na kúpu, resp. objednávku na kúpu emitentovi, pričom miestom výkonu obchodovania bude sídlo Tatra banky, a. s. Ak banka dostane pokyn na obstaranie kúpy alebo predaja cenných papierov na sekundárnom trhu, tak banka zverejní tento pokyn ostatným účastníkom obchodovania prostredníctvom Burzy cenných papierov v Bratislave, a. s., ktoré bude aj miestom výkonu obchodovania. V pokyne musí klient určiť:

- identifikačné údaje klienta,
- určenie typu operácie (obstaranie kúpy alebo predaja cenných papierov),
- určenie miesta majetkového vysporiadania cenných papierov,
- bližšie určenie cenných papierov – ISIN,
- množstvo cenných papierov (majetkové cenné papiere sa určujú v kusoch a dlhové cenné papiere v menovitej hodnote cenného papiera),
- limitná cena cenných papierov za jeden kus cenného papiera (dlhové cenné papiere sa môžu okrem limitnej ceny určiť v percentuálnej výške z celkovej menovitej hodnoty cenného papiera alebo v trhovej cene a majetkové cenné papiere sa môžu okrem limitnej ceny určiť v absolútnom vyjadrení v peňažných jednotkách alebo v trhovej cene),
- v prípade typu operácie na obstaranie kúpy cenných papierov číslo bežného účtu klienta vedeného v Tatra banke, a. s. a v prípade typu operácie obstaranie predaja cenných papierov číslo účtu vedeného v Tatra banke, a. s. alebo v inej banke so sídlo v Slovenskej republike alebo v pobočke zahraničnej banky v Slovenskej republike,
- začiatok a koniec platnosti pokynu,
- údaj o tom, či má Tatra banka, a. s. realizáciu pokynu zabezpečiť aj s finančným vysporiadaním alebo bez finančného vysporiadania (banka zabezpečuje realizáciu pokynu s finančným vysporiadaním tak, že pri obstarávaní kúpy alebo predaja cenných papierov bude zaplatenie alebo príjem kúpnej ceny cenných papierov uskutočnené prostredníctvom Tatra banky, a. s. v prospech podnikateľa,
- iné údaje vyžadované bankou.

Tatra banka, a. s. po uzatvorení a vysporiadaní obchodu s cennými papiermi sa zaväzuje vyplatiť podnikateľovi peňažné prostriedky v celkovej výške kúpnej ceny cenných papierov zníženej o odplatu pre banku súvisiacu s príslušným obchodom podľa sadzobníka poplatkov, a to v prospech účtu podnikateľa. Závazok banky uskutočniť majetkové vysporiadanie obchodu s cennými papiermi je splnený momentom vykonania zápisu o ich prijatí v prospech, resp. na ťarchu Investičného účtu.

Podmienky evidencie cenných papierov pre podnikateľov

Banka uskutoční prijatie cenných papierov pre klienta, ak klient cenné papiere kúpil od banky alebo ich kúpu obstarala pre klienta banka. Prijatím sa rozumie prevod, prechod, presun alebo pripísanie cenných papierov emitentom na Investičný účet. Banka uskutoční dodanie cenných papierov pre klienta, ak klient predal banke alebo ich predaj obstarala pre klienta banka. Dodaním cenného papiera sa rozumie prevod, prechod alebo presun cenného papiera z Investičného účtu. Banka môže uskutočniť prijatie a dodanie cenných papierov pre klienta aj na základe inštrukcie cenného papiera, pri ktorej banka vyhotoví pre klienta písomné potvrdenie. Inštrukciou sa rozumie príkaz klienta na registráciu prijatia alebo dodania cenného papiera. V tomto prípade musí klient v inštrukcii určiť:

- identifikačné údaje klienta,
- typ operácie (prijatie alebo dodanie cenného papiera),
- bližšie určenie cenného papiera – ISIN
- v prípade majetkových cenných papierov počet kusov cenných papierov a v prípade dlhových cenných papierov súčet menovitých hodnôt cenných papierov,
- dátum vysporiadania inštrukcie na prijatie alebo dodanie cenných papierov s požiadavkou aj o finančné vysporiadanie príslušnej operácie,
- identifikačné údaje protistrany klienta, a to jej BIC code (kód banky), alebo jej obchodné meno, sídlo, identifikačné číslo a ďalšie identifikačné údaje právnickej osoby v subjekte, kde má vedené príslušné cenné papiere,
- označenie subjektu, u ktorého má protistrana klienta vedené príslušné cenné papiere,
- v prípade majetkových cenných papierov cena za 1 kus a v prípade dlhových cenných papierov cena v percentuálnom vyjadrení zo súčtu menovitých hodnôt cenných papierov,
- alikvótny úrokový výnos iba v prípade dlhových cenných papierov,

- suma celkom (v prípade majetkových cenných papierov počet kusov cenných papierov krát cena za 1 kus cenného papiera a v prípade dlhových cenných papierov súčet menovitých hodnôt cenných papierov krát cena v percentuálnom vyjadrení z uvedeného súčtu plus alikvótny úrokový výnos celkom),
- v prípade inštrukcie na prijatie cenných papierov s požiadavkou aj o finančné vysporiadanie príslušnej operácie číslo bežného účtu klienta v Tatra banke, a. s. a v prípade inštrukcie na dodanie cenného papiera s požiadavkou aj o finančné vysporiadanie príslušnej operácie číslo účtu vedeného v Tatra banke, a. s. alebo v inej banke so sídlo v Slovenskej republike alebo v pobočke zahraničnej banky v Slovenskej republike,
- ďalšie náležitosti určené Tatra bankou, a. s. alebo Zákonom č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ak klient v inštrukcii na prijatie alebo dodanie cenných papierov požaduje, aby Tatra banka, a. s. zabezpečila aj finančné vysporiadanie príslušnej operácie, tak príjemca (dáva banke inštrukciu na prijatie cenných papierov) vinkuluje na svojom bežnom účte do konca dňa vysporiadania príslušnej operácie peňažné prostriedky vo výške sumy cenných papierov a príslušných poplatkov Tatra banky, a. s. v zmysle sadzobníka poplatkov. Príjemca zároveň podaním inštrukcie dáva Tatre banke, a. s. platobný príkaz na úhradu peňažných prostriedkov vo výške sumy cenných papierov v prospech bežného účtu prevádzajúceho. Prevádzajúcemu (dáva banke inštrukcie na dodanie cenných papierov) Tatra banka, a. s. zabezpečí úhradu peňažných prostriedkov vo výške zodpovedajúcej sume cenných papierov zníženú o odplatu pre banku súvisiacu s príslušnou inštrukciou na dodanie cenných papierov podľa sadzobníka poplatkov v prospech jeho bežného účtu, a to hneď potom ako ich banka obdrží od protistrany.

Poplatok (odplata) za vedenie cenných papierov na Investičnom účte sa vypočíta v prípade dlhových cenných papierov z priemernej dennej menovitej hodnoty týchto cenných papierov a v prípade iných ako dlhových cenných papierov z priemernej dennej trhovej hodnoty týchto cenných papierov evidovaných na Investičnom účte v eurách, a to odo dňa zadania prijatia cenných papierov do systému evidencie cenných papierov Tatra banky, a. s. až do posledného dňa kalendárneho mesiaca, alebo do posledného dňa príslušného kalendárneho štvrtroka alebo do dňa zrušenia Investičného účtu. V poplatku za

vedenie cenných papierov na Investičnom účte je zahrnutá aj daň z pridanej hodnoty platná v čase poskytnutia služby.

Uvedenie niektorých služieb poskytovaných v oblasti cenných papierov a ich poplatkov sme spracovali do tabuľky.

Tabuľka 5 Poplatky za služby poskytované v oblasti cenných papierov platný od 30.7.2015

1. Obchodovanie s cennými papiermi	
Poplatok za obstaranie kúpy alebo predaja cenných papierov	1,5 % z objemu obchodu / minimálne 25 eur
Poplatok za podanie pokynu na obstaranie kúpy alebo predaja cenných papierov	bezplatne
2. Služby Tatra banky, a.s. súvisiace s investičným účtom	
Poplatok za vedenie hypotekárnych záložných listov a iných dlhopisov vydaných Tatra bankou, a.s. na Investičnom účte	0,08 % p.a. z trhovej hodnoty cenných papierov
Poplatok za vedenie iných hypotekárnych záložných listov a iných dlhopisov vydaných Tatra bankou, a. s. na území Slovenskej republiky	0,20 % p.a. z trhovej hodnoty cenných papierov
Minimálny poplatok za vedenie Investičného účtu ak má klient v banke vedený kontaktný bežný účet	10,00 eur p.q.
Prijatie / dodanie cenných papierov na/z Investičného účtu z/na Investičný účet	20,00 eur

Zdroj: Tatra banka, a.s.

Príklad k bodu č. 1 v tabuľke: Tatra banka, a. s. obstarala pre podnikateľa 200 kusov akcií spoločnosti Slovnaft za cenu 65 eur / 1 kus. Celkový objem obchodu predstavuje 13.000 eur. Podnikateľovi vznikne poplatok vo výške 195 eur (13.000 eur x 1,5 %).

Príklad k bodu č. 2 v tabuľke: Podnikateľ má na Investičnom účte v Tatra banke, a. s. počas celého kalendárneho štvrtroka nasledovné cenné papiere:

- 20 akcií spoločnosti VW, pričom priemerná denná trhovú hodnotu jednej akcie bola v príslušnom kalendárnom štvrtroku 60 eur, t.j. celková priemerná denná trhovú hodnotu 20 akcií bola 1.200 eur

- 10 dlhopisov emitovaných Slovenskou republikou (menovitá hodnota jedného dlhopisu je 1.000 eur), pričom priemerná denná menovitá hodnota jedného dlhopisu bola v príslušnom kalendárnom štvrtroku 100 %, t.j. celková priemerná denná trhovú hodnotu 10 dlhopisov bola 10.000 eur.

Poplatok sa vypočíta nasledovne: $(1200 \text{ eur} \times 0.20 \% / 4) + (10000 \text{ eur} \times 0,20 \% / 4)$ t.j 5,60 eur, čo je menej ako minimálny poplatok, takže podnikateľ zaplatí kvartálny poplatok vo výške 10 eur.

Aby mohol klient obchodovanie s cennými papiermi vykonávať, musí požiadať banku o obchodovanie a schválenie žiadosti bankou je návrhom zmluvy o obchodovaní na Capital Markets. Ďalej musí mať klient zriadený Investičný účet v banke, na ktorom je možné evidovať všetky cenné papiere s výnimkou domácich podielových listov. Následne môže klient realizovať uzatváranie obchodov telefonicky, ktorými realizuje priame obchody predovšetkým s hromadnými dlhopismi, so štátnymi pokladničnými poukážkami a dlhopismi. Pre analýzu obchodovania s cennými papiermi sme vymedzili podmienky obchodovania a evidencie cenných papierov, ktoré musí podnikateľ spĺňať, aby mohol takéto obchodovanie vykonávať. Obstaranie kúpy alebo predaja cenných papierov Tatra bankou, a. s. pre podnikateľa v mene banky a na účet klienta sa realizuje prostredníctvom písomného pokynu podnikateľa. Banka uskutoční prijatie a dodanie cenných papierov pre podnikateľa na základe inštrukcie cenného papiera. Niektoré služby a ich poplatky sme uviedli do tabuľky s členením na obchodovanie s cennými papiermi a na služby Tatry banky, a.s. súvisiacich s Investičným účtom. Pre znázornenie výšky poplatkov podnikateľa pri určitých prípadoch obchodovania s cennými papiermi sme vypracoval prípad, pri ktorých Tatra banka, a. s. obstarala pre podnikateľa cenné papiere a v druhom prípade, sme uviedli výšku poplatku za vedenie niektorých cenných papierov na Investičnom účte.

ZÁVER

Bankové pasíva predstavujú neodmysliteľnú súčasť podnikania každej komerčnej banky. Tieto obchody predstavujú pre banku získavanie zdrojov nielen na jej fungovanie, ale aj na vytváranie zisku a finančné krytie aktívnych bankových obchodov. Zdroje komerčnej banky sa vykazujú na pravej strane súvahy banky ako bankové pasíva.

Podnikateľská účtovná jednotka, ktorá má k dispozícií voľné finančné prostriedky má na výber niekoľko možností kam svoje peniaze uložiť. Záleží len na samotnom investorovi, ktorý produkt bude najviac vyhovovať jeho požiadavkám. Prvou možnosťou môže byť otvorenie sporiaceho účtu, ktorý býva často doplnkom bežných účtov. Ďalším populárnym produktom, prostredníctvom ktorého môže podnikateľ uložiť svoje voľné finančné prostriedky je termínovaný vklad. Pri investovaní do týchto produktov rozhoduje najmä výška úrokovej sadzby, výška minimálneho vkladu a poplatky za vedenie účtu. Komerčné banky poskytnú investorovi čo najviac informácií, na základe ktorých investor vyberá čo najmenej úročené sporiace účty, najlikvidnejšie bankové účty alebo dlhodobé termínované účty určené pre uloženie peňazí na pevne stanovenú dobu.

Podnikateľský subjekt môže svoje voľné peňažné prostriedky investovať vo forme cenných papierov, ktoré sú nástrojom získania finančných prostriedkov na financovanie potrieb podniku. Cenné papiere a podiely predstavujú v účtovnej jednotke finančný majetok, ktorého súčasťou sú finančné investície. Trh cenných papierov je na Slovensku ovplyvňovaný platnými právnymi normami, Úradom pre finančný trh a Centrálnym depozitárom.

Najčastejšie formy cudzích zdrojov bánk, s ktorými sa podnikateľský subjekt môže stretnúť sú bežné bankové účty a cenné papiere. Pre účtovné zobrazenie bankových účtov je dôležité vedenie analytickej evidencie z dôvodu prehľadnosti a kontroly správnosti. Pre účtovné zobrazenie cenných papierov je dôležité brať do úvahy zámer, s akým bol cenný papier obstaraný a jeho začlenenie do príslušnej skupiny cenných papierov. Pre prehľadné usporiadanie a vykazovanie bankových účtov a cenných papierov v účtovníctve podnikateľskej účtovnej jednotky slúži súvaha. Manipuláciu a zachytenie nákladov a výnosov súvisiacich s bankovými účtami a cennými papiermi sa zobrazuje vo výkaze ziskov a strát.

Z vykonaných podmienok evidencie cenných papierov sme si vymedzili náležitosti, ktoré musí mať klient uvedené v príkaze. Takisto z podmienok obchodovania s cennými papiermi si vymedzili náležitosti písomného pokynu, ktoré musí podnikateľ uviesť. Zobrazenie výšky poplatkov podnikateľa pri obchodovaní s cennými papiermi sme uviedli na konkrétnom príklade spolu s poplatkami súvisiacich s vedením Investičného účtu v Tatra banke, a. s.

Zoznam použitej literatúry

Knižné publikácie

BAČOVÁ M. 2013. *Základy bankovníctva*. Bratislava : EKONÓM, 2013. 164 s. ISBN 978-80-225-3586-1.

BOUŠKOVÁ, D. 2006. *Bankové operácie*. Bratislava : EKONÓM, 2006. 154 s. ISBN 80-225-2136-1.

HORVÁTOVÁ, E. a kol. 2010. *Operácie komerčných bánk*. Bratislava : EKONÓM, 2010. 308 s. ISBN 978-80-225-2928-0.

HORVÁTOVÁ, E. 2009. *Bankovníctvo*. Žilina : GEORG, 2009. 318 s. ISBN 978-80-89401-03-01.

KUDZBEL, M. 2000. *Bankovníctvo*. Bratislava: MARADA, 2000. 128 s. ISBN 80-968458-0-2.

MÁZIKOVÁ, M. a kol. 2013. *Účtovníctvo podnikateľských subjektov I*. Bratislava : Iura Edition, 2013. 297 s. ISBN 978-80-8078-567-3.

Internetové zdroje

Tatra banka : *Obchodné podmienky Capital Markets*. [online].[cit.29.04.2017]. dostupné na: <https://www.tatrabanka.sk/att/5060107/obchodne-podmienky-capital-markets.pdf>

Tatra banka : *Sadzobník poplatkov Tatra banky*. [online].[cit.29.04.2017]. dostupné na: <https://www.tatrabanka.sk/att/5240924/sadzobnik-cenne-papiere.pdf>

Tatra banka : *Podmienky evidencie a obchodovania s cennými papiermi v Tatra banke, a.s.* [online].[cit.29.04.2017]. dostupné na: <https://www.tatrabanka.sk/att/5033836/podmienky-evidencie-a-obchodovania-cennych-papierov-v-tb.pdf>

Právne normy

Zákon. č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 16. decembra 2002 č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.